Och, laten we aan enkele betrouwbare getuigen het woord geven.

Ds D. Sikkel schreef na de synode van 1936, dat het op hem „een zeer eigenaardigen indruk maakt(e), wanneer door hoogleeraren aan de afgevaardigden der kerken wordt medegedeeld, dat de kerken in beroering zijn, terwijl dan die afgevaardigden, thuis gekomen zijnde, zich van alle kanten hooren vragen, waarin toch die kerkelijke beroering bestaat".

Dr Kaajan — U merkt ik noem alleen maar menschen, die niets met „de reactie" te maken hadden of wilden hebben — Dr Kaajan zette dit in zijn kerkbode:

„Door een der hoogleeraren werd aan de afgevaardigden der Kerken medegedeeld, dat de kerken in beroering zijn, terwijl dan die afgevaardigden thuis gekomen, zich van alle kanten hooren vragen, waarin toch die kerkelijke beroering bestond."

Ten slotte wil ik tegen Prof. Dijk's onderwijs aan de meisjes over de situatie in de Gereformeerde kerken in 1936 nog één krachtig getuigenis aanvoeren. Het is van een van de meest op den voorgrond tredende predikanten uit dien tijd, een man die misschien het best geïnformeerd was over wat in de kerken destijds leefde, een man die in 1936 ook synodelid was.

Deze predikant schreef in zijn kerkblad:

„Geen enkele Kerk, noch Classis, noch Particuliere Synode had alarm geroepen over de „onrust in onze kerken", of een gravamen ingediend tegen een onzuivere leering, welke in ons midden werd voorgedragen?..... Was er nu — zoo vraagt deze predikant ook nà de synode nog — reden om alleen naar aanleiding van dat voorstel (om een onderzoek in te stellen naar verschillende meeningsverschillen — C. V.) zoo luid aan de alarmklok te trekken? Indien toch het kwaad zoo beangstigend was, dat de toestand van nu veel erger is te noemen dan die in 1926, dan zouden toch zeker meerdere kerken haar stem tot de Synode verheven hebben; doch geen enkele stem klonk! En om die reden meende ik, dat het geroep van onrust niet in overeenstemming was met de werkelijkheid in onze kerken, waar velen vragen wat er eigenlijk gaande is."

Zie, zoo sprak deze vooraanstaande predikant.

Vierkant staat wat hij zegt tegenover wat Prof. Dijk aan de meisjes vertelde.

Indien wat deze predikant zegt waar is, dan is wat Prof. Dijk thans zegt eenvoudig een leugen.

En het getuigenis van dezen predikant is waar. Want hij kon het weten. Hij stond midden in de kerken en vooraan op de synode en hij was misschien de best geïnformeerde domine. Want deze predikant was..... Dr K. Dijk, predikant van de Geref. Kerk van 's-Gravenhage. En het bovenstaande schreef hij vlak ná de synode in het Kerkblad van de Geref. Kerken van 's-Gravenhage.

Zeg ik te veel, als ik beweer, dat men zich niet al te grif aan de leiding van Prof. Dijk moet toevertrouwen als het over de reconstructie van het verleden gaat?

*

Welnu dan, onder de rapporteursleiding van Prof. Dijk formuleerde de synode een aantal uitspraken, waarmee de vele bezwaarschriftenschrijvers, welke over een te enge-binding-door-de-vroegere-synodes hadden geklaagd, gecontenteerd moesten worden.

Over één ervan wil ik wat zeggen.

Het is de vijfde. Ze luidt aldus: „dat uit de vervangingsformule van 1946 niet mag worden afgeleid, dat de vorige Synodes „te eng" gebonden hebben, wijl de zakelijke inhoud van de uitspraak van 1905 sub 4 in de vervangingsformule gehandhaafd is en er geen confessioneel verschil bestaat tusschen deze uitspraak en die van 1942 en 1943".

Ik merk eerst op, dat deze uitspraak een mooien kant heeft. Ze zegt een waarheid, die velen maar nooit hebben willen accepteeren, deze nl., dat de vervangingsformule geen haar verschilt van wat in 1942 en 1943 werd vastgesteld. Er bestaat geen enkel confessioneel verschil tusschen deze twee synodale creaties.

Maar voorts bevat deze stelling een aperte onwaarheid, deze nl., dat „1946" en „1942/43" confessioneel gelijk zou zijn aan „1905". Wie zoo iets zegt vervalscht de historie. Hij vertelt kort en goed een leugen.

Men overwege slechts de feiten.

Na jarenlangen strijd drijft Prof. Lindeboom in 1905 bewust en opzettelijk de kerken tot een beslissing inzake de doopskwestie.

Klaar en scherp formuleert hij in het bekende boekje „Vijf Stellingen" zijn gedachten als volgt:

„De doop verzegelt niet wat IN den doopeling AANWEZIG IS of VOORONDERSTELD WORDT aanwezig te zijn, maar de beloften van het Genadeverbond in het evangelie geopenbaard".

De kinderen moeten gedoopt worden, omdat aan alle kinderen „de beloften zijn toegezegd, omdat zij ook tot het verbond behooren en dus Bondelingen zijn".

Het is in strijd met de Belijdenisschriften te stellen dat „de inwendige wedergeboorte, het wedergeboren zijn, van den doopeling in den Doop verzegeld wordt".

Hoe diep overtuigd Lindeboom was van de waarheid van deze stellingen, die hij reeds jarenlang had verdedigd, blijkt wel hieruit, dat hij, bijna uitdagend in Febr. 1905 schreef:

„Komt, mannen broeders, die zoo zeker zijt van uwe wijsheid en leerzuiverheid, komt, zendt ook zoo'n eenvoudig en goed verstaanbaar boekske de Gemeente in, waarin aangetoond wordt, dat de gewraakte leeringen niet strijden, maar ganschelijk overeenkomen met de Geref. Belijdenisschriften. Het kenmerk en de kracht van deze „stellingen" en derzelver toelichting is, dat zij niet voor den dag komen met het gelaat van een geleerd en wijsgeerig betooger, maar in korte en klare woorden zeggen, waar het op staat, en met de stukken, d.i. de Belijdenisschriften bewijzen, wat zij voorstellen.

't Is hoog tijd, dat in al de Gemeenten aan voorgangers en leden, die anders spreken, de belijdenis der Kerken worde voorgehouden, en, mocht het zijn, alle geleerde en ongeleerde afwijking tot staan gebracht". (Wat zegt de Schrift, Jan.-Febr. 1905.)

Me dunkt, dit is klare taal.

Ze toont hoe rotsvast Lindeboom de genoemde stellingen als Schriftuurlijke, confessioneele waarheid handhaaft en alle afwijking ervan verfoeit.

In Augustus daarop komt de synode van Utrecht samen.

Aan die Synode schrijft Prof. Lindeboom op 29 AUGUSTUS (men lette op dezen datum):

„In de „Vijf Stellingen" heb ik met 41 andere broeders de Kerkeraden en de leden der gemeente opgewekt, tegen de daarin bestreden leeringen op te komen (!!!). Mochten wij dat niet doen? Moeten wij zwijgen, omdat zij, die eene leer voorstellen, welke o.i. niet in de Belijdenisschriften wordt geleerd, verzekeren, dat hunne gevoelens liggen binnen de grenzen der Belijdenisschriften? Dat mogen wij niet; omdat naar onze overtuiging die leeringen anders zijn dan de leer, welke door de Gereformeerde Kerken wordt beleden, van andere grondstellingen uitgaan, en tot een van de confessioneel-Gereformeerde leer verschillend stelsel behooren". (!!!) (Acta, p. 184).

Een paar dagen later komen de bezwaarschriften welke door Lindeboom's geestverwanten bij de Synode zijn ingediend in behandeling. Ter synode wordt voorgesteld een korte verklaring vast te stellen ter geruststelling van de conscientiën. Met groote spanning — zoo kan men in de verslagen lezen — wacht men af wat Lindeboom zeggen zal! Hij is feitelijk de aanklager!!! Lindeboom is niet tevreden en stelt enkele wijzigingen voor. Als daaraan voldaan is heeft hij nóg enkele wenschen. En als men hem ook daarin tegemoet is gekomen, verklaart hij — op 6 Sept., acht dagen na het schrijven van den bovengenoemden brief aan de synode — dat hij „zich thans met hetgeen de commissie voorstelt kan vereenigen" (Acta, art. 157).

Ik zou nu een iederen onbevangen toeschouwer willen vragen: Heeft de synode zoo handelend, óók tegenover Lindeboom, Lindeboom's bovengenoemde stellingen veroordeeld?

Indien de synode, of de meerderheid dit zou hebben gedaan, of liever, indien zij dit zou hebben bedoeld, nota bene zonder dat Lindeboom's stellingen ook maar even in debat waren geweest, en dus alleen met een listige woordkeus, alleen met een door Lindeboom niet doorziene geraffineerde formuleering van haar korte verklaring, — dan zou deze synode den naam huichel-synode ten volle verdienen.

En zou Lindeboom, indien hij zijn bovengenoemde, zoo lang en met zooveel ernst verdedigde, stellingen ook maar in het minst aangetast of betwijfeld zag, zóó hebben gesproken? Zou hij zoo beau mine à mauvais jeux hebben gemaakt? Zou Lindeboom zoo'n huichelaar zijn geweest? Wie gelooft het?

Neen, de ware historie, de werkelijke stand van zaken is deze, dat de synode van 1905 de bovengenoemde leeruitspraken van Lindeboom en de zijnen volkomen onaangetast heeft gelaten en aan allen de volle vrijheid heeft gelaten ze te leeren en te verdedigen en te propageeren.

*

Omdat èn 1942/43 en 1946 bovengenoemde stellingen niet hebben getolereerd, maar ze zeer duidelijk en zeer nadrukkelijk hebben afgewezen — daarom zijn „1942/43" en „1946" niet gelijk aan „1905". Er is sinds „1942/43" een veel nauwere binding dan er van 1905 tot 1942 ten aanzien van de leer van doop en verbond is geweest.

Wie dat ontkent wordt het slachtoffer, of de vriend van een leugen.

En wie zegt dat „1905" hetzelfde is als „1942/43" en „1946" verkondigt een leugen.

Zoo deed de synode van Den Haag, anno 1946, onder leiding van Prof. Dijk. C. V.

PSALM 2 : 1-6

(Vertaling N.B.G.)

Waarom toch woelen volken t' allen kant
en zinnen natiën op ijdelheden?
Ziet, hoe nu al wat macht heeft samenspant,
de koningen der aard' hun plannen smeden.
Zij rukken aan om met den HEER te strijden,
Hoort, hoe 't ook zijn gezalfde tegenklinkt:
„Komt, laat ons van hun touwen ons bevrijden,
verscheuren elken band, die ons bedwingt."

Maar Hij, Die in den hemel zetelt, lacht:
De HEER bespot hun strijden en hun streven.
Dan spreekt Hij in zijn toorn tot hen met macht,
verschrikt hen in zijn gramschap, dat zij beven.
„Ik maakte immers daar mijn knecht tot koning
en over Sion heb Ik hem gesteld.
Ik geef mijn stad hem eeuwig tot een woning,
mijn heil'gen berg geef ik dien grooten held." *)

A. v. B.

*) *Ps. 89 : 20.*

Geen wit en geen zwart, I

In „Ons Kerkblad" (prov. Utrecht) schreef ds v. d. Born onlangs, een artikel van prof. Zuidema besprekend: „Het kerkvraagstuk wordt met den dag brandender". Dat dit oordeel juist is, valt niet moeilijk in te zien. Met den dag immers wordt er óf minder over de kerk gesproken, óf méér over de kerk getheoretiseerd. Waar in onze kerken de eenvoudige taal der belijdenis op dit punt wordt beleden én beleefd, daar weerklinken de afkeurende opmerkingen: kerkelijk absolutisme, wit en zwart-schema, kersteniaansch en roomsch, om maar niet meer te noemen. We staan in den hoek waar het slagen régent!.

Want van sommige zijden blijven uiterst hardnekkig fantasieën over de kerk verschijnen, en dat niet voor niets. Zelfs in „Apeldoorn" is men zich op een merkwaardige wijze gaan mengen in den strijd om het rechte inzicht in onze belijdenis over de kerk. Het front wordt zoo langzamerhand vèèlzijdig.

Ds M. Vreugdenhil, predikant van de gebonden kerk van Ruinerwold, had in „Waarheid en Eenheid" een soortgelijke verrassing. Daarover wil ik het dit keer in het bijzonder hebben.

Ds Vreugdenhil is nl. bezig uiteen te zetten, dat hij van harte accoord gaat met de afwijzing van den wereldraad der kerken. Het zal uit het vervolg wel blijken, dat hij althans die afwijzing niet gelukkig gemotiveerd heeft.

Hij vertelt nl., dat die afwijzing niet berust op het inzicht, dat er in ons land maar één ware kerk zou zijn. „Zoo eenvoudig staan de zaken toch niet". Weliswaar staat hij niet op dát (dit woordje is niet zonder beteekenis!) standpunt der pluriformiteit, zooals dat door vele Gereformeerden gehuldigd wordt (het puur-kuyperiaansche) „dat de waarheid Gods te rijk en te groot is dan dat zij in één kerk ten volle tot uitdrukking gebracht kan worden".

Volgens bedoelde meening is deze verscheidenheid — afgedacht van zondige en onnoodige gescheurdheid — een zegen.

Als ds Vreugdenhil dus dát standpunt niet deelt, dan zal hij dus een ander „standpunt der pluriformiteit" innemen. Inderdaad. Voordat hij zich daarover uitlaat moet hij toch minstens iets zeggen over de belijdenis aangaande dit punt. „Maar ik sta ook niet op het standpunt, dat er maar één ware kerk is — de Gereformeerde Kerken — en dat de andere kerken hoogstens groepen van gelovigen zijn". Het zal opvallen, dat de tegenstelling van ware kerk hier niet genoemd wordt. Onze vaderen waren wat „ruw" en spraken van valsche kerken. Daarvoor zijn we tegenwoordig te beschaafd geworden.

Het trof ds Vreugdenhil blijkbaar zelf, dat hij zich zoo uitliet. Hij vervolgt tenminste aldus: „Men zal mij misschien de artikelen onzer Ned. Gel. Bel. voorwerpen, die over de ware kerk handelen. Maar de belijdenis doet uitspraak in het twistgeding tussen Rome, die beweerde, dat zij de voortzetting was van de ware kerk en de Gereformeerden, die volhielden, dat zij het waren". In dat twistgesprek spraken onze vaderen dan uit wat wij vinden in art. 29 N.G.B. De Luthersche Kerk b.v. wordt niet als een valsche kerk veroordeeld. En ds Vreugdenhil concludeert dan aldus: „Maar als dan al geen uitspraak gegeven wordt, dat de Gereformeerde Kerk de enig-ware Kerk is — en zo'n uitspraak zou in die dagen toch gemakkelijker gegeven kunnen worden dan in onze dagen — mogen wij dan NU, nu er zoveel kerken zijn, met een enkel beroep op de woorden der belijdenis verklaren, dat er maar één ware kerk is en dat de andere kerken groepen van gelovigen — hoogstens — zijn?"

Het heele betoog staat of valt met de gedachte „uitspraak in een twistgeding".

Ik hoop straks de onjuistheid van deze voorstelling aan te toonen. Uit wat voorts in dit citaat te lezen valt moet worden opgemaakt, dat Guido de Brès, ons wel wil laten belijden over DE WARE KERK, maar niet bedoeld heeft te zeggen, dat de Gereformeerde Kerken de ware kerk waren. En dat voor een geschrift, dat een verdediging van die kerken bedoelde te zijn!

Het is overduidelijk, dat de Brès ervan uitgaat, dat zijn kerk de ware kerk van zijn woonplaats is, want, zegt hij, die kerk moet aan die-en-die eischen voldoen, en de kerk van die plaats voldoet daar ook aan.

Ds Vr. geeft ook het antwoord op de vraag die hij zichzelf stelde. „Natuurlijk kunnen rechtens naar het